

Hvordan man skaber ikke-inflationære krediter gennem et nationalt kreditsystem

Grundlaget for et samfunds udvikling er ikke penge, men kredit. I det unge USA sørgede finansminister Alexander Hamilton for etableringen af et kreditsystem, så det valutafattige og gældsplagede USA kunne opbygge sin realøkonomi. På afgørende tidspunkter i USA's historie er man gået tilbage til et sådant kreditsystem for at få nationen på ret kurs. Danmark kunne på lignende vis skabe billig, rigelig kredit til investeringer i infrastruktur og samfundsøkonomien.

Efter at vi gennem en Glass/Steagall-banksanering har ophævet statens forpligtelse til at indfri bank- og finansverdenens spillegæld for hundrede af mia. af kr. – og fjernet denne gæld fra bankernes regnskaber – vil de tilbageværende værdier i bankerne ikke være tilstrækkelige til at skabe den nødvendige kredit, som økonomien behøver for at fungere. Vi må derfor skabe en ny kilde til kredit.

Det kan ske ved en overgang fra det nuværende monetære system til den form for kreditsystem, der, under ledelse af det unge geni Alexander Hamilton, var den afgørende kilde til USA's transformation fra en samling gældsatte kolonier til en supermagt. Det var det amerikanske kreditsystem, der, på trods af, at det undervejs blev saboteret en stor del af tiden, sikrede USA's overlevelse og udvikling.

Genindførelsen af dette kreditsystem er ikke blot en absolut nødvendighed, hvis USA skal overleve i dag, men er også et

vigtigt forbillede for Danmark og Europa, hvis vi ønsker en lys fremtid, der ikke er afhængig af private finansinteresser og finansmarkedernes velvilje, men som i stedet giver os og andre nationer suverænitet og den frie vilje til at bestemme vor egen skæbne.

USA's første nationalbank

Inden for rammerne af et kreditsystem som det, USA's første finansminister Hamilton satte i værk i USA's tidlige år, er finanssystemet knyttet til den fysiske økonomi og gør det derved muligt at styre nationens opbygning med sigte på den fremtidige velstand og produktion. Dette gjorde det muligt for de amerikanske kolonier at sikre USA's faktiske, økonomiske uafhængighed, da man havde vundet kampen for sin politiske løsrivelse fra Det britiske Imperium, i stedet for blot at have politisk uafhængighed af navn.

For de amerikanske, grundlæggende fædre betød national suverænitet ikke blot evnen til at drive udenlandsk aggression tilbage og sikre de nationale grænser; det krævede

etableringen af et økonomisk system, der var i stand til at sikre den fortsatte udvikling af nationen og dens befolkning ved at begunstige stigningen i arbejdskraftens produktive evne gennem en nationalbank.

Allerede i 1781, før krigens slutning, skrev Hamilton til Robert Morris, den finansielle tilsynsførende for Den kontinentale Kongres, og forklarede sin idé:

»En Nationalbanks tilbøjelighed er at forøge offentlig og privat kredit. Industri forøges, vareudbuddet mangedobles, landbrug og håndværk blomstrer, og heri består statens sande rigdom og fremgang. Den forvandler begge parters rigdom og indflydelse til en kommerciel kanal til gensidig nytte, der må tilbyde fordele, der er uvurderlige; der mangler et omsætningsmiddel, som denne plan yder gennem en form for skabende evne, der konverterer det, der således skabes, til et reelt og virkningsfuldt handelsinstrument. Det er udelukkende gennem en Nationalbank, at vi finder bestanddelene til en sund, solid og gavnlig kredit med sikkerhed i værdipapirer.«

Ved Uafhængighedskrigens slutning var den nyligt etablerede nation bankerot. En stor del af koloniernes fysiske økonomi var blevet ødelagt af kampene, og både den nationale regering og staterne befandt sig i en gældsklemme. Alene renterne på den totale gæld beløb sig til mere end hele den indkomst, der forudsås at stå til rådighed for den føderale regering.

Akkumuleringen af denne gæld, oven i den fysiske ødelæggelse, frembød en bister udsigt for den nyligt uafhængige nation og en umiddelbar trussel om landets disintegration, eller endog generobring. Det var umuligt for den nye nation, med den utilstrækkelige magt, som var bevilget Kongressen i Konføderationens Lovparagraffer, at etablere et kreditsystem for at fremme en voksende nationaløkonomi med henblik på at honorere gælden.

Robert Morris, Alexander Hamilton, James Wilson, Gouverneur Morris, Benjamin Franklin, George Washington og andre af USA's grundlæggere var enige om, at en ny forfatning var påkrævet, som gav den nationale regering magt til at fuldføre de mål, der var skitseret i Uafhængighedserklæringen. Idet han som finansminister anvendte den nye forfatnings magt, omsatte Hamilton sin idé om kredit i praksis, som således gjorde det muligt at løse den tilsyneladende uløselige krise, hvor USA kun havde en masse gæld i stedet for det guld og sølv, der normalt var grundlaget for en valuta. Han udtænkte en plan for at sætte nationens aktive kapital fra landbrug og industri i arbejde, ved at skabe et finanssystem og en valuta, der var baseret på den fremtidige produktion, snarere end på guld, sølv og monetaristisk gæld.

Hamilton arrangerede overførslen af de forskellige koloniernes gæld til det føderale regnskab og forenede den således som en enkelt national gæld samtidig med, at han skabte muligheden for, at den kunne honoreres ved at blive knyttet sammen med kredit til nye fysiske investeringer. Begrebet gæld blev således redefineret som værende ikke blot monetaristisk gæld, men gæld blev en del af en proces, gennem hvilken investering i fremtiden skabte nye kilder til rigdom og hermed midlerne til at tilbagebetale denne investering – med andre ord: Det blev en gæld til fremtiden i stedet for en gæld til fortiden. Under Hamiltons kreditsystem blev den nationale gæld til en kapitalpulje, på grundlag af hvilken man kunne investere i opbygningen af den fysiske økonomi. Det, der kunne have været en forbandelse, blev til en velsignelse.

Hamiltons system etablerede det princip, at økonomiens og valutaens værdi blev fastsat på baggrund af den produktivitet, der fremkom ved den fremtidige effekt af kreditten, snarere end de akkumulerede værdier fra fortiden. Benjamin Franklins hensigt om en papirvaluta, der var i overensstemmelse med den produktive omsætning, blev virkeliggjort gennem nationalbankens brug af en kreditvaluta. Det essentielle

princip i kreditsystemet var ikke anvendelsen af pengesedler i stedet for guld og sølv, men snarere, at man førte en politik for udviklingen af hele den nationale økonomi, hvor den samlede nationaløkonomis produktive evne derfor understøttede valutaen, da valutaen blev en afspejling af den fremtidige økonomiske vækst.

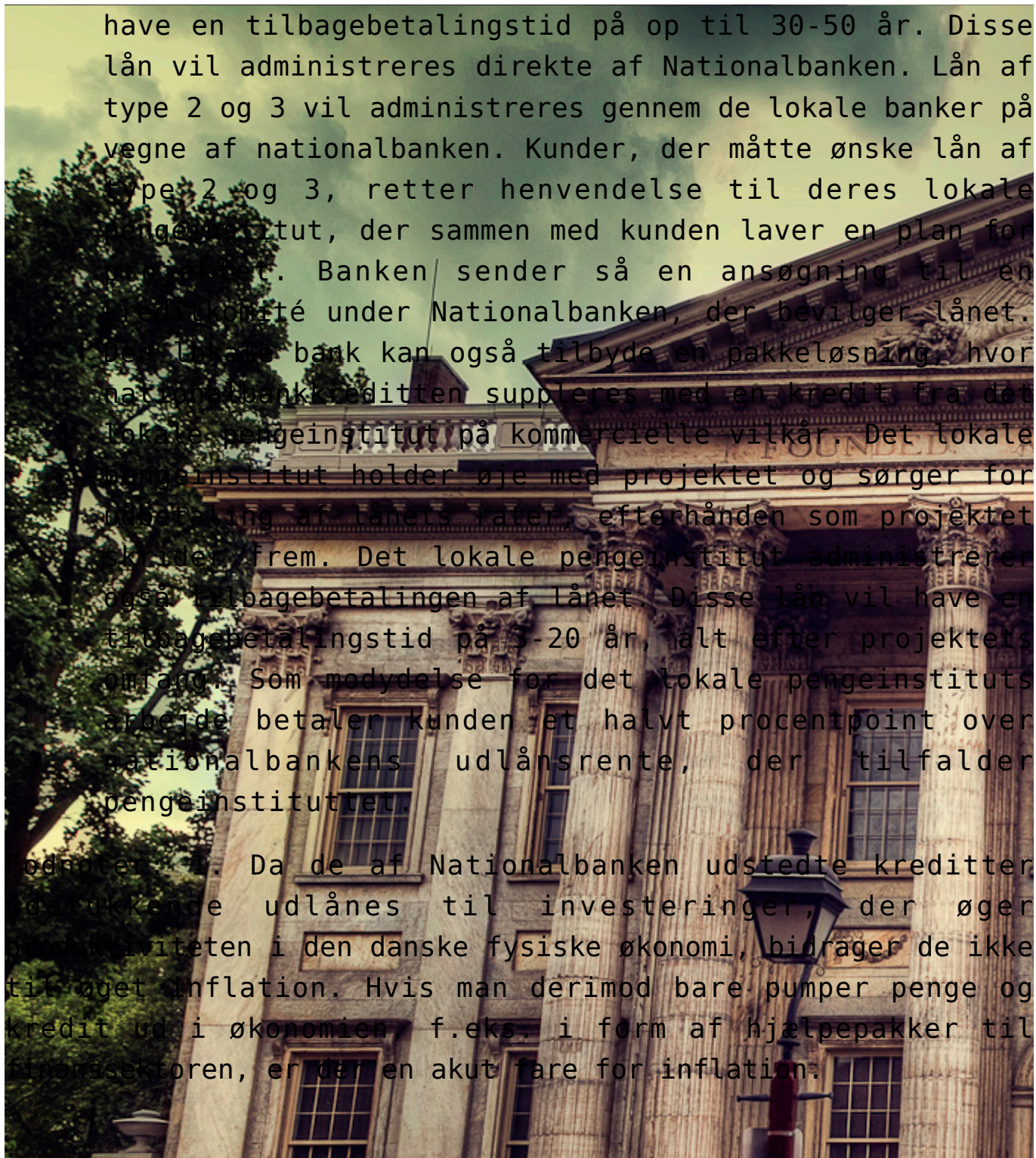
Skab kreditter gennem Nationalbanken

Det danske folketing bør vedtage en ny lov, der bemyndiger Nationalbanken til at udstede op til 500 milliarder kroner i nationale kreditter¹, der udlånes til en rente, der kun marginalt overstiger den nationale inflation. Kreditterne kan udlånes til følgende kategorier af projekter:

1. **Store infrastrukturprojekter.** Det kan være statsejede, brugerbetalte broprojekter, som f.eks. bygningen af Femern Bæltforbindelsen, Kattegat-forbindelsen og Helsingør/Helsingborgtunnelen. Det kan også være motorveje, jernbaner eller magnettogbaner, samt hospitaler og Lærestudier.

2. **Opbygning af højteknologisk potentiale.** Opbygning af produktionssektorer i Danmark, der gør brug af ny teknologi og derigennem skaber et potentiale for øget fremtidig højteknologisk eksport. Det kan f.eks. være opbygningen af en dansk produktion af kernekraftværker, fusionskraftværker eller anden produktion, der involverer kernefysisk forskning og rumforskning. Forskning og produktion af brintbiler og brændselscelleteknologi. Udviklingen af nye keramiske materialer, superledere, nanoteknologi etc.

3. **Kredit til nye anlægsinvesteringer i industri og landbrug.** Nationalbanken vil udstede kreditterne og udbetale dem, efterhånden som de behøves for opbygningen af de forskellige projekter. Projekter af type 1 vil

have en tilbagebetalingstid på op til 30-50 år. Disse lån vil administreres direkte af Nationalbanken. Lån af type 2 og 3 vil administreres gennem de lokale banker på vegne af nationalbanken. Kunder, der måtte ønske lån af type 2 og 3, retter henvendelse til deres lokale pengeinstitut, der sammen med kunden laver en plan for projektet. Banken sender så en ansøgning til en kredittkomité under Nationalbanken, der bevilger lånet. Den lokale bank kan også tilbyde en pakked løsning, hvor nationalbankkreditten suppleres med en kredit fra det lokale pengeinstitut på kommercielle vilkår. Det lokale pengeinstitut holder øje med projektet og sørger for udbetaling af lånets rater, efterhånden som projektet skrider frem. Det lokale pengeinstitut administrerer også tilbagebetalingen af lånet. Disse lån vil have en tilbagebetalingstid på 3-20 år, alt efter projektets omfang. Som modydelse for det lokale pengeinstituts arbejde betaler kunden et halvt procentpoint over nationalbankens udlånsrente, der tilfalder pengeinstituttet.

godnoter. 4. Da de af Nationalbanken udstedte kreditter udelukkende udlånes til investeringer, der øger produktiviteten i den danske fysiske økonomi, bidrager de ikke til øget inflation. Hvis man derimod bare pumper penge og kredit ud i økonomien, f.eks. i form af hjælpepakker til finanssektoren, er der en akut fare for inflation.

Fysisk produktivitet

Hamilton skrev i sin »Rapport om Produktion« fra 1791 til Kongressen om virkningerne af sit system:

»Det nye system fungerer som en ny kraft til industrifremstilling; det har, inden for visse rammer, en

tendens til at forøge den reelle rigdom i et samfund, på samme måde som penge, som en driftig landmand låner til investering i forbedringer af sit landbrug, sluttelig vil tilføre ham reel rigdom.»

Hamiltons kreditbaserede valuta satte hele landets aktive kapital i bevægelse. Idet han reflekterede over det system, som han havde konstrueret, skrev han i sin endelige »Rapport om Offentlig Kredit« i 1795:

»Offentlig kredit. . . er en af hoveddrivkræfterne bag nyttig foretagsomhed og lokale forbedringer. Som erstatning for kapital er det lidt mindre nyttigt end guld og sølv, inden for landbrug, handel, produktionsvirksomhed og håndværk. . . En person ønsker at gå i gang med at opdyrke et stykke land; han køber på kredit, og med tiden betaler han købsprisen med produkterne af den jord, som hans arbejdskraft har forbedret. En anden etablerer sig inden for handel; med en kredit med sikkerhed i hans retskafne karakter søger han, og finder ofte, midlerne til, med tiden, at blive en rig handelsmand. En tredje starter en forretning som fabrikant eller håndværker; han er dygtig, men har ingen penge. Det er ved hjælp af kredit, at han bliver i stand til at skaffe værktøjet, materialerne og selv det udkomme, som han behøver, indtil hans virksomhed har forsynet ham med kapital; og selv da skaffer han, fra en etableret og forøget kredit, midlerne til at udvide sine foretagender.»

I Hamiltons »Rapport om Produktion« stadfæstede han det essentielle, økonomiske princip som et fysisk system for produktivitet. Den primære værdimåler er ikke kapital, men de intellektuelle evner, som forøger arbejdskraftens produktive evne. Ligesom Winthrop, Mather og Franklin før ham anskuede Hamilton ikke valuta som rigdom i sig selv, men som regeringens forfatningsmæssige forpligtelse til at fremme videnskabelig opfindsomhed og iværksætterånd. Målet for

kreditsystemet var ikke at producere med det formål at få penge, men at bruge kredit som middel til at øge arbejdskraftens produktive evne.

Nøglen til Hamiltons løsning var hans enestående forståelse af, at sand rigdom ikke findes i penge. Som han fastslår det: »Produktionen forøges, vareudbuddet mangedobles, landbrug og produktionsvirksomhed blomstrer, og heri består statens sande rigdom og fremgang.« Det var dette, og kun dette, der gav De Forenede Staters papirvaluta en kreditfunktion.

John Quincy Adams

På trods af succesen med kreditsystemet i USA's første år, lykkedes det efterfølgende for de private finansielle interesser, med centrum i Det britiske Imperium, der afskyede denne konkurrent til deres magt over økonomien, at få svækket kreditsystemet og dets tilførsel af kredit til opbygning af den nationale velstand. Da den første nationalbanks charter udløb i 1811 blev det ikke fornyet, og selv om en ny nationalbank blev etableret i 1816, så kom USA's økonomiske genrejsning først, da Nicholas Biddle blev chef for nationalbanken i 1823.

Biddle var glødende tilhænger af Hamiltons idéer og arbejdede under ledelse af økonomen Mathew Carey på at genoprette USA's valuta og fysiske økonomi efter spekulationens hærgen. Under hans ledelse af nationalbanken, som tidligere under Hamiltons, indgik man fremtidsorienterede kreditaftaler snarere end at omsætte den fremtidige, potentielle rigdom til penge til nutidige betalinger. Det var Biddles princip at beskytte og nære økonomiens langsigtede virksomhed, snarere end at tillade den at blive offer for krav om omgående betaling, især betaling i guld og sølv. Landets økonomi blev i stand til at vokse i forhold til sin potentielle produktionsevne, snarere end gennem kunstig kontrol.

Under Biddles embedstid fremmede Banken, hvad der skulle vise

sig at blive en af de mest teknologisk eksplosive perioder i amerikansk historie. I 1824 gennemførte formanden for Repræsentanternes Hus, Henry Clay, en lov om beskyttelsestold for at beskytte amerikansk produktion, sammen med General Surveying Act (Loven om landopmåling), som bemyndigede anvendelsen af personel fra den amerikanske hær til bygning af civile ingeniørprojekter. Med disse love på plads, og med Biddle som bankens leder, var jorden gødet for John Quincy Adams, der blev valgt som præsident i 1825.

Før 1820 var der ikke en eneste jernbane, kun få kanaler, en jernindustri, der var brudt sammen, ingen moderne fabrikker af betydning, ingen udnyttelse af dampkraft til industriformål, kun maskiner af træ i fabrikkerne og stort set ingen offentlige skoler.

John Quincy Adams' præsidentskab forandrede alt. Man begyndte at bygge kanaler og veje i forceret tempo, hvilket åbnede for bosættelser i den vestlige del af Amerika. Kulminer blev udbygget med byområder, hvilket skabte de store industribyer i Midtvesten. Jernindustrien blev genfødt under toldbeskyttelse, efter mere end et århundredes undertrykkelse siden lukningen af Saugus-jernværket.

Tusinder af kilometer af jernbaner blev bygget, med ingeniører fra militærakademiet i West Point som konstruktører af den store Baltimore- og Ohio-jernbane. Seks andre jernbanelinjer blev ligeledes planlagt og udarbejdet. Finansieringen og planlægningen af disse foretagender blev koordineret med føderale, delstats- og lokale myndigheder og USA's nationalbank, der fremmede og styrede hele det nationale program og koordinerede både den offentlige og private, finansielle investering i infrastruktur og industri.

Efterhånden som mere landbrugsjord blev opdyrket, flere fabrikker blev etableret og flere transportnetværk til transport af landbrugsvarer og kul til fabrikkerne blev fuldført, steg mængden af bankkredit, der kunne sættes i

omløb, proportionelt, idet den først fordobledes og siden tredobledes i løbet af dette årti.

Under kreditsystemets korrekte funktion forvandlede betydningen af gæld. Delstaternes gæld for infrastruktur var ikke længere blot en monetaristisk forpligtelse, men blev betalt af den fremtidige udvikling af industrier. Den gæld, der skabtes til forbedringer i landet, og personlig gæld inden for landbrug og produktion, var ganske enkelt en del af den voksende økonomi under kreditsystemet. De stater, der havde påtaget sig stor gæld for kanaler og veje, planlagde udviklingen af jern- og kulindustrier og nye transportveje for de nye landområders produktion. Disse nyligt udviklede landområder og industrier langs med infrastrukturvejene forøgede indtægterne til op imod ti gange mere end den oprindelige investering.

Påtvungen monetarisme

På trods af den utrolige fremgang under denne genetablering af kreditsystemet lykkedes det Det britiske Imperium, ved hjælp af den yderst effektive britiske agent Aaron Burr og en effektiv brug af pressen, samt en del-og-hersk-praksis i det politiske liv, at skabe et katastrofalt skifte i USA's udvikling. Burr fik etableret en alliance mellem slaveejerinteresserne i syd og finanskredsene under ledelse af Martin Van Buren i nord. Denne alliance fik, ved brug af effektiv populisme, Andrew Jackson indsat som præsident.

Under Jackson-administrationen blev der iværksat en intens kampagne for at forære alle statens værdier til forskellige interessegrupper, og efterfølgende brugte man alle lovlige og ulovlige midler for at få stoppet nationalbanken og dens velstandsskabende vækstpolitik. Jackson-administrationens tiltag lykkedes med at få kollapsede kreditsystemet og fremprovokerede »Panikken i 1837«, som ledte til en årelang depression.

»Markedslovene« fortrængte det almene vel. Den efterfølgende Van Buren-regering krævede betaling af gæld i nutiden, uanset de fremtidige omkostninger og spildet i fortiden. Gyldige kreditaftaler blev angrebet som ødselhed og årsag til krisen på trods af, at krisen i virkeligheden var skabt med overlæg af dem, der havde styret Jackson-regeringen. Kredit blev erstattet af nedskæringer som middel til at berolige »markedet«, med gældens »rigtige« niveau bestemt på basis af et monetært snarere end et fysisk grundlag. Man prædikede den falske doktrin, at markedet selv ville frembringe det rette udbud og den rette efterspørgsel af produktion uden et overordnet program for nationsopbygning.

Snarere end at blive hyldet som en stor Demokrat og »en mand af folket«, bør Jacksons brutale ødelæggelse af nationalbanken ses som et af de største forræderier, der er begået i USA's historie.

Abraham Lincoln

Da Abraham Lincoln blev præsident i 1860, var der, aftenen før sydstaternes løsrivelse, ikke færre end syv tusind forskellige valutaer i omløb i USA – en nation, der var håbløst splittet, og hvor Hamiltons forfatningsmæssige føderation næsten var gået tabt. For at redde Unionen var det nødvendigt at genoprette det nationale banksystem. Med de private New York-bankers tiltag for at afskære strømmen af indtægter til finansministeriet ved at ophøre med at købe statsobligationer og blokere for aftaler om udenlandske lån, kom finansministeriets pengesedler i miskredit, hvilket forårsagede en blokering af tilgængelig kredit. For at udmanøvrere denne finansielle krigsførelse imod nationen og finansiere den krig, der skulle redde republikken, etablerede Lincoln en ny, national kilde til kredit.

Legal Tender Act (Loven om Lovligt Betalingsmiddel) fra 1862 bemyndigede udstedelsen af »USA's pengesedler« (eller »greenbacks«) med det formål at »finansiere USA's varierende

gæld«. Med Kongressens vedtagelse af denne lov tog regeringen atter kontrol over den nationale valuta. Lincolns økonomiske rådgiver, Henry Carey, gjorde forbindelsen til den tidligere nationalbank tydelig, idet han i 1868 skrev:

»USA's nationalbank gav os ikke en møntvaluta; dens sedler var gangbare næsten pga. samme grundlæggende hypotese, der har gjort de udstedte, lovlige betalingsmidler (under Legal Tender Act) anvendelige.«

Lincoln tredoblede statsudgifterne for at finansiere krigen, idet han udstedte 450 millioner i greenbacks. Samtidig gik han i gang med at fjerne de tusinder af separate – og ofte falske – valutaer gennem en reorganisering af national bankpraksis. En stribe love konverterede delstatsbanker til nationale, forenede, lovregulerede enheder, der tillod koordineringen af et nationalt banksystem, som kunne udstede national kredit. Dette landsdækkende banksystem blev grundlaget for genetableringen af en enkelt valuta og genindførte således den af forfatningen bemyndigede føderale kontrol over nationens valuta og finansforhold.

Således lykkedes det faktisk for Lincoln at få princippet om offentlig kredit og om en national bank til at genopstå. Men systemet med national kredit kom, som tidligere under Jackson og Van Buren, atter under angreb fra den efterfølgende Andrew Jackson-regering. Finansminister Hugh McCulloch, i samarbejde med den britiske agent og Lincoln-desertør David Wells, indskrænkede helt unødvendigt Lincolns legale betalingsmiddel, i modstrid med industriens faktiske formåen og behov. Den efterfølgende økonomiske krise i 1870'erne, såvel som alle de efterfølgende kriser, som f.eks. efter mordet på præsident McKinley, i perioden 1929–1932 samt i dag, forårsagedes af den overlagte ødelæggelse af industriøkonomien og det dermed forbundne kreditsystem.

Franklin Roosevelt

Mordet på Lincoln blev efterfulgt af mordene på to andre nationalistiske præsidenter, James Garfield i 1881 og William McKinley i 1901. Arven efter Hamilton gik atter tabt, og under præsident Wilson blev ethvert tilbageværende levn efter et nationalt banksystem erstattet af det forfatningsstridige føderale banksystem, Federal Reserve. Langtidsinvesteringer i nationens fremtidige udvikling blev i stigende grad fortrængt af en kultur med hasardspil og vild spekulation. Denne boble eksploderede i krakket i 1929, der markerede den værste depression, som nationen nogen sinde havde stået overfor. Aftenen før Roosevelts indsættelse var arbejdsløsheden på over 20 %, to tredjedele af staterne havde truffet nødforanstaltninger for at lukke deres banker, og industriproduktionen var det halve af, hvad den havde været før krakket.

Man kan lære en afgørende lektie af Franklin Roosevelts tilnærmelse til kreditprincippet under USA's første nationalbank. Roosevelt var nødt til ikke blot at reorganisere bankerne, men også etablere et princip om kredit, som ellers ikke eksisterede. Hans regering reorganiserede bankerne, ikke for bankernes skyld som sådan, men for at gøre dem i stand til at operere i den nye sammenhæng med princippet om kredit, som han tilsigtede, med en plan for »Kreditinstitutioner for Industri«, der sluttelig blev til den udvidede Reconstruction Finance Corporation (RFC). Roosevelt anvendte RFC, der var blevet skabt under Hoover for at indfri finansielle institutioner, som et surrogat for en nationalbank, idet han udvidede den kraftigt til sluttelig at yde, hvad der svarer til en billion dollars i nutidige tal.

RFC og lignende tiltag fremskaffede finansieringen til de store projekter på Roosevelts tid, der gennemførtes af sådanne institutioner som Public Works Administration, Works Progress Administration, Rural Electrification Administration og

Tennessee Valley Authority (TVA), som sammenlagt gav beskæftigelse til millioner af amerikanere og dramatisk forøgede nationens produktive evne gennem elektricitet, navigation, landbrugsuddannelse, vandprojekter og transport. Disse projekter kunne ikke være blevet finansieret ved at tage lån og sælge obligationer i et klima med alvorlig økonomisk depression. Regeringen greb snarere ind for at sikre, at projekter, hvis fysiske, produktive resultater ville mere end opveje omkostningerne ved deres konstruktion, ikke blev forhindret på grund af manglen på tilgængelig kapital, der var nødvendig for deres gennemførelse. RFC-udlån og TVA-lån blev både direkte tilbagebetalt, og kom også indirekte mangefold tilbage gennem statens øgede skatteindtægter, som et resultat af den forøgede produktivitet.

Ved at kanalisere kredit over til specifikke projekter var Roosevelt i stand til at sikre, at kredit gik til projekter, som ville give indtægter, snarere end blot at give statslån og hjælp til banksektoren generelt, som præsident Hoover havde gjort det. Roosevelt opnåede et fungerende kreditsystem, hvor en stigende mængde af finanssystemet var knyttet til realøkonomien snarere end til bankerne. De fysiske fremskridt opbyggede den industrielle styrke, der senere gjorde det muligt at imødekomme den omfattende forsyningsmæssige logistik, der var nødvendig for at vinde Anden Verdenskrig. Det ville ikke have været muligt uden Roosevelts tilbagevenden til den amerikanske tradition for et nationalt kreditsystem.

Kreditsystem i dag

USA's økonomi er i de fem årtier, der er gået siden mordet på præsident Kennedy i 1963, blevet lagt i ruiner gennem et skifte fra en national strategi for økonomisk udvikling og promovering af videnskab og teknologisk fremskridt, til en politik, hvor private finansinteresser får lov til at diktere den økonomiske udvikling. Det har nået punktet, hvor Detroit's nylige bankerot blot er symbolet på, hvad der venter mange

andre byer og delstater. Ligeledes er USA som nation fanget i en gældsfælde, som man kun kan komme ud af, hvis man genindfører Glass-Steagall og vender tilbage til sit oprindelige kreditsystem, som man har gjort det på afgørende tidspunkter gennem de seneste 230 år.

Men USA er ikke det eneste land, der lider under årtiers monetaristisk dårskab. Det gør størstedelen af den vestlige verden også – Danmark inklusive. Vi må derfor lære af det amerikanske kreditsystem, så vi kan skabe vor egen version af det og dermed sikre, at vi tager magten over vor skæbne ud af hænderne på finansverdenens private finansielle interesser og lægger den tilbage, hvor den hører hjemme: I hænderne på folkevalgte politikere og institutioner, der er underlagt vor nationale kontrol, og som har til formål at sikre det almene vel for såvel os i dag, som for de mange generationer, der forhåbentlig vil følge efter.